

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

II. Quodnam sit objectum formale sub quo Logicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

quædam necessaria est, ut sit directiva ipsius actus rationis, per quam homo in ipso rationis actu ordinatè, faciliter, & sine errore procedat. & hæc est ars Logica, id est rationalis Scientia, quæ non solum rationalis est, ex hoc, quod est secundum rationem, quod est omnibus artibus commune; sed etiam ex hoc, quod est circa ipsum actum rationis, sicut circa propriam materiam.

ccxx. Probatur; quia objectum materiale Logicæ est id, circa quod versatur Logica, & de quo facit suas demonstrationes; atqui circa illa omnia (ut constat ex Porphyrio & Prædicamentis & libris Analyticis in quibus de propositione & Syllogismo vocali, reali & mentali) versatur, & de illis facit suas demonstrationes; dicere autem cum P. Comptono Disp. 3^a. Logic. Sect. 2^a. Aristotelem ibi ex parte Grammaticum egisse; est Philosophum ad Grammaticam remittere, & cælum in terram detrudere: quis enim umquam vidit, tam doctum Grammaticum, qui definire Syllogismum, & vitia Syllogismi deprehendere sine Logica posset? respondebit fortè, Logicam esse supplementum Grammaticæ; fateor, si admitat Theologiam, & sic de aliis Scientiis, esse supplementum Philosophiæ, Medicinam Physicæ, &c. quæ nullus admiserit, ergo, &c.

ccxxi. Confirmatur 1°. Logica, ut infra patebit, est scientia practica; sed objectum materiale scientiæ practiciæ, est id circa quod versatur modo practico, sive pro quo rectè formando tradit regulas & præcepta; ergo objectum materiale Logicæ sunt voces, res, & tres mentis operationes; probatur consequentia, quia de rectè formandis definitionibus vocalibus, realibus & mentalibus, propositionibus, & Syllogismis similibus, indifferenter præcepta & regulas tradit, sicut in Logica indifferenter fiunt: Item in Logica definitionem, propositionem & Syllogismum rectè dividi in vocalem, realem & mentalem, omnino clarum est, ergo, &c.

ccxxii. Confirmatur 2°. quia multa sunt præcepta Logicæ, quæ vel solis vocibus conveniunt, ut quod definitio debeat idem significare, quod definitum; vel solis rebus, ut quod definitio debeat converti cum definito; vel quod solis conceptibus, ut quod syllogismus, qui gignit scientiam formalem, debeat constare ex necessariis Præmissis, ergo, &c.

ccxxiii. Obijcies 1°. cum P. Oviedo Log. Controv. 2^a. Logica agit de definitione, propositione & argumentatione; sed definitio, propositio & argumentatio important conceptus formales, ergo, &c.

ccxxiv. Respondeo distinguendo minorem; sed definitio, propositio & argumentatio ut mentales important conceptus formales, concedo minorem; ut vocales, aut reales, nego minorem.

ccxxv. Instabis ex eodem, definitioni, propositioni & argumentationi vocali & reali, eatenus tantum potest regula præscribi ut rectè fiant, quatenus subsunt mentalibus, ergo, &c. Probatur assumptum, quia cum in seipsis non fiant; sed in formalibus tantum, ex quibus resultant, in seipsis dirigi non possunt, sed tantum in formalibus.

ccxxvi. Respondeo negando assumptum, ad ejus probationem respondeo illas verè in seipsis fieri; sicut verè in seipsis sunt genus & differentia; subiectum, copula & prædicatum. &c. vel, si hoc nolis, dic illas non fieri in seipsis secundum entitatem, bene autem secundum ordinem generis & differentiarum; subiecti, copula & prædicati; præmis-

sæ & conclusionis; secundum productionem hoc potius, quam alio tempore; præ aliis actibus, &c.

ccxxvii. Obijcies 2°. 1^a mentis operatio non est dirigibilis per Logicam, ergo non est de objecto materiali Logicæ: consequentia patet: probatur antecedens, quia sæpè in nobis naturaliter & necessario excitatur, ergo, &c.

ccxxviii. Respondeo negando antecedens, ad ejus probationem respondeo illas quidem apprehensiones, quæ naturaliter & necessario excitantur, non esse dirigibiles per Logicam; bene autem alias consimiles, quæ non ita excitantur: quid enim impedit apprehensiones possibiles juxta has regulas, ad universaliè per apprehensionem oportet multa per modum unius apprehendere. Ad definitionem per apprehensionem, oportet unum per modum generis, alterum per modum differentiarum apprehendere, actu fieri, ac per eas dirigi & regulari.

ccxxix. Nec refert 1°, quod 1^a, & duæ aliæ mentis operationes sint objectum materiale librorum de Anima: 2°. quod non habeant objectum determinatum: 3°. quod 1^a. propter 2^{am} tractetur, & 2^a. propter 3^{am}; non refert, inquam, quia sunt objectum materiale Logicæ, ut ab ipsa Logica dirigibiles; librorum verò de Anima, ut vitales operationes, ac proinde sub alia consideratione: Deinde ad esse objecti materialis, alicujus scientiæ, satis est, quod sint in se determinatæ, licet in omne objectum indifferenter tendant: Denique ita 1ª propter 2^{am}, & 2ª propter 3^{am} tractantur, ut tamen etiam propter 1^{am} se tractentur.

ccxxx. Obijcies 3°. modus sciendi & differendi est objectum Logicæ; ergo non voces, res & tres mentis operationes: Consequentia patet; probatur antecedens; quia inde Logica communiter dicitur modus sciendi alias scientias.

ccxxxi. Respondeo distinguendo antecedens, si modus sciendi sumatur præcisè pro ipsis regulis & præceptis, quibus dirigit ad formandas conclusiones scientificas, modus de illo sciendi, &c. est objectum Logicæ; nego antecedens; quia ut sic nullo modo in Logica tractatur propter se, sed propter tres mentis operationes, &c. quas dirigit, & respectu quarum est Logica docens: si sumatur pro definitione, divisione, propositione & argumentatione, quæ sunt modi sciendi, utpotè principia, ex quibus conclusiones scientificas deducimus, concedo antecedens: verum modus sciendi ut sic, est ipsæ tres mentis operationes, res & voces.

D V B I V M I I.

Quænam sit objectum formale sub quo Logica.

ccxxxii. **D**ico, objectum formale sub quo Logica est ipsa dirigibilitas objecti materialis; non quidem in eo sita, quod definitio v.g. sit secundum intrinsecam suam malefactibilis, ac proinde secundum intrinsecam suam per præcepta Logica bonæ definitionis, v.g. dirigibilis; nam cum essentialiter constet genere & differentia, & non sit definitio nisi iis constet, non est magis, quam homo, malefactibilis secundum intrinsecam; ac proinde, nec secundum ea per præcepta Logica bonæ definitionis dirigibilis, (& idem est de propositione, argumentatione, &c.) imò talis essentialiter esset, etiam impossibilibus factis dictis præceptis Logicæ, ut consideranti patebit; sed in eo, quod Logica, traditione

traditione regularum & præceptorum, vel, melius, signorum à posteriori, ex quibus cognoscamus aliquid esse bonam definitionem, propositionem & argumentationem, moveat voluntatem ut intellectui potius imperet hunc actum habentem conformitatem cum dictis regulis & præceptis, vel, melius, signis, quam alium habentem difformitatem; idem dic proportionaliter de voce & re.

CCXXXIII. Probatur hæc Resolutio; quia non apparet, in quo alio commodius constitui possit, ergo, &c.

CCXXXIV. Obijcies, nusquam Logica demonstrat objectum suum materiale esse dirigibile; ergo dirigibilitas, &c. non est objectum formale sub quo Logica.

CCXXXV. Respondeo distinguendo antecedens, nusquam Logica expresse demonstrat objectum suum materiale esse dirigibile, concedo antecedens: implicite, nego antecedens: per hoc enim, quod definitiones, divisiones, &c. dirigat per regulas & præcepta sensu dato, satis demonstrat objectum suum materiale esse dirigibile. Adde Logicam solum de suo objecto quod & materiali aliquid demonstrare debere, non autem de suo objecto sub quo & formali, quale est dicta dirigibilitas.

D V B I V M III.

Quodnam sit objectum attributionis Logica.

Ante Resolutionem
CCXXXVI. **A** Suppono ex insinuatibus supra objectum attributionis alicujus scientiæ, esse illud, ad quod cætera illius scientiæ prævia objecta ordinantur & referuntur; quod tamen ex communi pronuntiato, vel hominum beneplacito (quia id fundari non potest in natura objectorum, ut dubio 6° disputationis 2^a. vidimus) ad alterius scientiæ objectum, non referatur. Hoc supposito, sit

R E S O L U T I O.

CCXXXVII. **D**ico, objectum attributionis Logicae est Syllogismus perfectus.

CCXXXVIII. Probatur, quia illud est objectum attributionis alicujus scientiæ, ad quod cætera omnia, quæ in illa tractantur, referuntur & ordinantur; sed Syllogismus perfectus est talis respectu Logicae; ergo, &c. probatur minor, quia definitio ad propositionem, propositio ad argumentationem perfectam, sive Syllogismum ordinatur, ergo, &c. CCXXXIX. Confirmatur 1°, si objectum attributionis Logicae aliquid aliud esset, maxime esset, vel Syllogismus probabilis sive opinio, vel scientificus sive demonstratio: sed neutrum ex his esse potest; ergo, &c. Probatur minor, cur enim demonstratio potius quam opinio, aut è contrà? neque enim opinio ordinatur ad demonstrationem ut pars illius, neque è contrà demonstratio ad opinionem; neque cognitio opinionis plus juvat ad cognitionem demonstrationis, quam cognitio demonstrationis ad cognitionem opinionis, ergo, &c.

CCXL. Confirmatur 2°. Syllogismus perfectus comprehendit demonstrationem & opinionem; sed quidquid in Logica tractatur ad alterutram (saltem ex communi pronuntiato, & beneplacito Philosophorum) ultimo ordinatur, ergo, &c.

CCXLI. Adde per Syllogismum perfectum nos hic intelligere, non Syllogismum perfectum in communi, quia ille ut sic, non est operabilis, prout debet esse objectum Logicae, præsertim attributio-

nis; sed omnes in individuo, quos importat Syllogismus perfectus ex parte objecti, non quidem ut distincte cognitos, prout in tali & tali materia exerceri possunt, quia ut sic ad alias scientias particulares pertinent; sed indifferenter quatenus in hac, vel illa materia exerceri possunt; vel potius, quatenus Syllogismos perfectos ex qualibet materia.

D V B I V M IV.

Quid Logica docens & utens; & quomodo inter se distinguantur.

R E S O L U T I O I.

CCXLI. **D**ico 1°. Logica docens actualis, est actus, quo cognoscuntur regulae & præcepta bene differendi, id est, actus, quo cognoscitur modus bonæ divisionis, definitionis, demonstrationis, &c. formandæ: habitualis verò est habitus ex tali actu relictus inclinans ad similes actus.

CCXLII. Adde Logicam docentem ab aliis dici avulsam; quia sistit in sola contemplatione præceptorum & regularum, cum avulsione à certa materia, id est, abstrahendo à materia determinata, in qua ad definitionem, divisionem, argumentationem, &c. applicentur.

R E S O L U T I O II.

CCXLIV. **D**ico 2°. Logica utens actualis, est actus utens applicans & exercens illa præcepta & regulas in certa materia: habitualis verò est habitus ex tali actu relictus inclinans ad similes actus utens.

CCXLV. Adde 1°. Logicam utentem actualem ab aliis dici conjunctam; quia præcepta Logicae docentis actualis conjungit & applicat certæ cuidam materiæ, v.g. Physicæ, Metaphysicæ, &c.

CCXLVI. Adde 2°. Logicam utentem actualem subdividi in utentem activè, & utentem passivè: utens activè est ipsa Logica docens actualis, ut actu movens voluntatem ad imperandum potius productionem actus conformis regulis & præceptis, quæ tradit, quam difformis. Utens passivè est quivis actus directus ab utente activè, sive quælibet definitio, divisio, argumentatio, &c. facta cum reflexione ad regulas & præcepta Logicae docentis; undè quælibet alia definitio, divisio, &c. sine hac reflexione & vi solius ingenii facta, non est Logica artificialis (de qua hic) utens passivè, sed naturalis, de qua aliquid infra. Hinc

CCXLVII. Colliges omnes actus etiam aliarum quarumcumque scientiarum rectè dici Logicas partiales utens passivè, & consequenter omnes illas simul sumptas esse unam Logicam artificialem, utentem passivè totalem; quod verò P. Arriaga hic dicit illas non debere dici Logicam utentem, sed Logicam utentes, quia non sunt Logica; verum est de Logica utente activè, falsum de Logica utente passivè; nam Logica utens passivè, idem est, quod Logica docta, directa, &c. sive idem, quod actus per Logicam docentem directi, & utentem activè ad usum redacti, quod optimè convenit illis scientiis, ut consideranti patebit.

R E S O L U T I O III.

CCXLVIII. **D**ico 3°. Logica docens actualis ab utente activè sumpta, non distinguitur realiter, sed solo connotato.

CCXLIX. Probatur 1^a pars, quia nihil evincit talem distinctionem, ut argumentorum solutione